

"יום הסובלנות הבינלאומי תשע"ט"

מערך שיעור לחטיבות העליונות

זמן מומלץ

המערך הוא מודולרי. ניתן לעסוק בנושא באמצעות התייחסות ל- 2 החלקים של המערך ובמקרה זה הזמן המומלץ הוא 90 דקות (2 שיעורים) או לעסוק באחד החלקים על פי בחירת המורה ואז הזמן המומלץ הוא 45 דקות.

הקדמה

אמנת UNESCO (אונסקו- ארגון חינוכי מדעי ותרבותי של האומות המאוחדות) שאומצה ב- 16 בנובמבר 1945, קובעת ש"שלוש, על מנת שלא ייכשל, צריך להיות מבוסס על הסולידריות המוסרית והאינטלקטואלית של בני האדם,"

כתב הזכויות של האומות המאוחדות מצהיר: "אנו, עמי האומות המאוחדות נחושים להציל את הדורות הבאים ממוראות המלחמה...לאשר מחדש את האמונה בזכויות אדם בסיסיות, ובכבוד וערך האדם...ולשם מטרות אלה לנהוג בסובלנות ולחיות יחד בשלום אלה עם אלה בשכנות טובה"

המדינות החברות באונסקו נפגשו בפריס במפגש ה- 28 של הוועידה הכללית, בין ה- 25 באוקטובר ל- 16 בנובמבר 1995 ופרסמו את הצהרת עקרונות הסובלנות של האו"ם ובין השאר נאמר:

"סובלנות הינה כבוד, קבלה והערכה לשונות העשירה של התרבויות בעולמנו, צורות הביטוי שלנו והדרכים להיות אדם. הסובלנות מטופחת ומפותחת באמצעות ידע, פתיחות, תקשורת וחופש מחשבה, מודעות ואמונה. סובלנות הינה הרמוניה בין שונויות. היא אינה רק חובה מוסרית, אלא גם דרישה פוליטית וחוקית. סובלנות, הערך שעושה את השלום אפשרי, תורם להחלפת תרבות המלחמה בתרבות של שלום."

יום הסובלנות הבינלאומי החל בתאריך 16.11.18 ח' בכסלו תשע"ט מזמן לכל בתי הספר מועד לעיסוק בערך מרכזי זה, להעמיק במשמעותה של הסובלנות, במהותה וביישומה בחיי היום יום. חשוב שנזכור ונזכיר, נבחר ונתרגל את תלמידנו בהבנת ערכה וחשיבותה של הסובלנות.

יום הסובלנות מתקשר לנושא השנתי של מערכת החינוך: "שומרים על אחדות, שומרים על ייחודיות", והרצון להתמודד עם הקיטוב בחברה הישראלית דרך אחדות ופיוס בין כל מרכיבי בחברה הישראלית, דרך מערכת החינוך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

מטרות המערך

1. התלמידים יבינו שסובלנות נובעת מההכרה בכבודו של האדם כערך וזכותו להיות שונה מאחרים.
2. התלמידים יעשירו את ידיעותיהם במקרים אקטואליים מחיי היום יום בישראל.
3. התלמידים יפתחו יכולת קשב, שיח וסובלנות לדעות חבריהם.
4. התלמידים יבינו שסובלנות הינה אימוץ התנהגות המכבדת כל אדם באשר הוא אדם, ומאפשרת את הבעת ערכיו, דעותיו והשקפת עולמו גם כאשר הן מעוררות התנגדות, כעס ואי נוחות.
5. התלמידים יציעו הצעות לקידום התנהגות סובלנית בכיתה, בבית הספר ובקהילה.
6. התלמידים יבינו שהסובלנות הינה הבסיס ליצירת דיאלוג, שותפות וסולידריות בין חלקי החברה, ובניה של אחדות על בסיס חלקיה הייחודיים של החברה תוך מתן מקום לשונות שבין התלמידים

שיעור ראשון (45 דקות)1

המורה משמיע לכיתה את השיר "שווים" של עלי בוטנר ורן דנקר.

לפני הקרנת השיר מבקש המורה מהתלמידים :

1. לחפש במילון את פירוש המילה "אחדות".

האם אחדות פירושה אחידות? מה ההבדל בין אחדות לאחידות?
הגדרה למורה :

אחדות פירושה הסכמה ושיתוף פעולה מלאים ;

אחידות פירושה היות דברים אחידים, מצב שבו כל הדברים זהים ; הומוגניות.

איננו שואפים לאחידות. אנחנו שואפים לאחדות בחברה, שפירושה תחושת שותפות וסולידריות בין הקבוצות השונות בחברה למרות המחלוקות הקיימות לעיתים ביניהן תוך כדי קידום פלורליזם וסובלנות לשונה.

2. בזמן השמעת השיר/הקרנת סרטון השיר כל קבוצה תרשום את כל הקבוצות השונות אשר נמצאות בחברה הישראלית אשר משתתפות בקליפ. (מילים לשיר - נספח 1)

שאלות לדיון כיתתי

1. אלו קבוצות בחברה הישראלית זיהיתם בקליפ ?
(המורה מבקשות מאחד התלמידים לרשום על הלוח את תשובות התלמידים לגבי השאלה).
2. מהן התחושות/הרגשות אשר עולות בכם בעקבות הצפייה בקליפ?
3. האם לדעתכם קיימות קבוצות נוספות אשר לא נמצאות בקליפ?

¹ בתי ספר יוכלו להחליט האם לעסוק בשני חלקי המערך או רק באחד מהם, לפי בחירתם.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

4. מה מאפיין את הקבוצות (אשר השתתפו בקליפ) מבחינה כלכלית, חברתית, תרבותית?
5. אילו קבוצות קיימות בבית הספר/בכיתה שלכם? במה מתבטאת השונות שלהם?
6. ממה נובע לדעתכם חוסר הסובלנות לקבוצות שונות בחברה הישראלית/בכיתה?
7. האם ניתן לדעתכם, לקדם סובלנות ואחדות לכל הקבוצות בחברה הישראלית? כיצד ניתן לעשות זאת? (המורה כותב את הצעות רעיונות התלמידים על הלוח)
8. המורה מבקשת מהתלמידים לבחור פעולה אופרטיבית (מעשית) אשר הם יכולים לקדם בכיתה או כאנשים בודדים לקידום הסובלנות והאחדות בבית הספר או בקהילה. המורה רושם על הלוח את הצעות התלמידים. המורה יבחר עם התלמידים 2-3 את ההצעות הטובות ביותר.

שיעור שני - עבודה בקבוצות (45 דקות)

המורה מקריא את המבוא אשר בתחילת המערך ולאחר מכן מחלק את הכיתה לקבוצות. כל קבוצה תקבל קטע קריאה אחד משני הקטעים המצורפים ותנהל עליו דיון פנימי.

קטע קריאה ראשון

המלה "בוגדים" רוססה בבית האמנים בתל אביב ויצירות במקום הושחתו (עיתון הארץ 07.10.2018)

הקיר המזרחי בבית האמנים בתל אביב ופסלים השייכים לו רוססו על ידי אדם אחד או יותר, ככל הנראה בשישי בלילה. על הקיר רוססה המלה "בוגדים". הרקע למקרה לא ברור, והמשטרה פתחה בחקירה.

ברגע זה מציגות בבית האמנים חמש תערוכות שונות, ולא ברור אם הוונדליזם הוא פעולת מחאה קונקרטיה או נרחבת יותר. "אין לי מושג למה ועל מה", אמר אריה ברקוביץ, מנהל בית האמנים השווה כרגע בארה"ב. "ייתכן שאלה ילדים או סתם שונאי אמנות. זו פעם ראשונה שמישהו פוגע בעבודות או במשהו אצלנו ולכן זה ממש מפתיע ומזעזע כאחד."

בין היתר, רוססו פסלי ראש של האמן אבנר לוינסון כך שבאחד צבע אדום כיסה את עיני הפסל, בשני את פיו, ובשלישי את אוזניו. לוינסון העדיף לא להניח הנחות לגבי הרקע למעשה: "אם זה ונדליזם זה מעצבן ומקומם. ואם הגענו למצב, שבשם אג'נדה הזויה של שנאה ופונדמנטליזם פוגעים בפסלים שלי, אז המצב פה באמת קשה. אותי מעניינת אנושיות, חמלה, יצירה ואהבת אדם. אמנות צריכה להיות חלק מהחיים מהיום יום ברחוב, ולא רק במוזיאונים וגלריות, לכן חבל לי שהדבר הזה נעשה."

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

שאלות לדין בקבוצה

1. קראו בקול את הצהרת עקרונות הסובלנות של האו"ם הכתובה בהקדמת המערך והסבירו כיצד נקשרת הכתבה לעקרונות הסובלנות.
2. מהן התחושות/רגשות אשר עולות בכם בעקבות קריאת הכתבה?!
3. האם כתיבת הגרפטי "בוגדים" וצביעת הפסל בצבע אדום היא פגיעה בערך הסובלנות? נמקו
4. האם הצגת יצירות אומנות ראוי שתבצע במוזאונים בלבד או במקביל גם במרחב הציבורי? מהם הקריטריונים שהייתם קובעים להצגת יצירות אמנות במרחב הציבורי?
5. האם לדעתכם צריכות להיות מגבלות או כללים להצגת יצירות אמנות במרחב ציבורי במדינה דמוקרטית?
6. האם לדעתך הגבלת הצגת יצירות אמנות במרחב הציבורי פוגע בחופש הביטוי?
7. האם כתיבת הגרפיטי "בוגדים" וצביעת הפסלים בצבע אדום על היצירות המוצגות בחזית בית האומנים בתל אביב היא פגיעה בערך הסובלנות? נמקו מדוע. האם אתם מכירים מקרים נוספים של חוסר סובלנות כלפי סקטורים/קבוצות בחברה הישראלית?
8. האם ניתן לדעתכם, לקדם סובלנות ואחדות לכל הקבוצות בחברה הישראלית? כיצד ניתן לעשות זאת? (המורה כותב את הצעות רעיונות התלמידים על הלוח)
9. המורה מבקשות מהתלמידים לבחור פעולה אופרטיבית (מעשית) אשר הם יכולים לקדם ככיתה או כאנשים בודדים לקידום הסובלנות והאחדות בבית הספר או בקהילה. המורה רושם על הלוח את הצעות התלמידים. המורה יבחר עם התלמידים 2-3 את ההצעות הטובות ביותר.

קריאה קטע שני

תקיפה בחוף הים:

[פוראת נסאר חדשות MAKO פורסם 25/08/18](#)

[קרא לחבריו - ותקף במוטות את הצעירים הערבים: נעצר חשוד בקריות](#)

לפנות בוקר נעצר תושב קריית חיים בן 23 בחשד שהיה מעורב בתקיפה האלימה לפי החשד, כשהצעירים ערבים ישבו בחוף, ניגש אליהם החשוד וחבריו ולאחר חילופי דברים קצרים הוא חזר למקום עם חבריו וביחד הם תקפו את הצעירים באלימות. שלוש הגישו השלושה צעירים ערבים תלונה במשטרה בעקבות תקיפה, לטענתם על רקע לאומני. השלושה, רופא ושני אחים תושבי שפרעם, מספרים כי חבורה של צעירים יהודים התקיפה אותם באלימות בחוף הים לאחר שגילו כי הם ערבים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

המקרה אירע בלילה בין רביעי לחמישי, בעת שהשלושה שהו בחוף ים באזור חיפה. לדבריהם, ניגש אליהם צעיר ושאל אותם אם הם ערבים. השלושה השיבו בחיוב, והצעיר עזב את המקום – אולם כעבור זמן קצר שב עם חברים, כשהם חמושים באלות, סכינים ודוקרנים. חבורת הצעירים היהודים החלה לתקוף את הצעירים הערבים, וגרמה להם לחבלות ראש וגוף. הצעירים פונו לבית החולים רמב"ם בחיפה לקבלת טיפול רפואי, שם גם הגישו את התלונה על האירוע.

שאלות לדיון בקבוצה

1. קראו בקול את הצהרת עקרונות הסובלנות של האו"ם הכתובה בהקדמת המערך והסברו כיצד נקשרת הכתבה לעקרונות הסובלנות.
(אם התלמידים ענו על שאלה זו באירוע הראשון, כדאי לדלג לשאלה מס 2)
2. האם שמעתם קודם על תקיפת שלושת האזרחים הערביים בחוף קריית חיים? מהן המניעים, לדעתכם, אשר הובילו לתקיפת שלושת האזרחים?
3. באירוע התערב אזרח יהודי אשר הצליח להפסיק את התקיפה והגן על שלושת המותקפים. מה דעתכם על התנהגות אותו אזרח? כיצד אתם הייתם נוהגים במקרה כזה?
4. האם אתם מכירים מקרים נוספים של חוסר סובלנות כלפי סקטורים בקבוצות בחברה הישראלית?
5. האם ניתן לדעתכם, לקדם סובלנות ואחדות לכל הקבוצות בחברה הישראלית? כיצד ניתן לעשות זאת? (המורה כותב את הצעות רעיונות התלמידים על הלוח)
6. כיצד ניתן למנוע בעתיד אירועים דומים? הציעו לפחות שלוש אפשרויות.
7. המורה מבקשות מהתלמידים לבחור פעולה אופרטיבית (מעשית) אשר הם יכולים לקדם ככיתה או כאנשים בודדים לקידום הסובלנות והאחדות בבית הספר או בקהילה. המורה רושם על הלוח את הצעות התלמידים. המורה יבחר עם התלמידים 2-3 את ההצעות הטובות ביותר.

שלב המליאה

1. כל נציג מכל קבוצה מציג את התשובות שעלו בקבוצות בדיונים שהתקיימו. המורה יסכם את הדיון תוך התייחסות לנושא הסובלנות והאחדות.
2. המורה קובע מסגרת זמן **נוספת** משותפת עם הכיתה לבדיקת יישום הרעיונות אשר עלו על ידי התלמידים **להמשך הפעילות בנושא לאורך השנה**.

” כל דבר אשר מפריע לנו בקשר לאחרים יכול להוביל אותנו להבנה טובה יותר של עצמנו”
קרל גוסטב יונג

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים

נספח 1 - מילים לשיר "שווים"

מבצעים" רן דנקר ועילי בוטנר

מילים ולחן: עילי בוטנר

אתה לבן אני שחור,
אני חשוך אתה באור
שמחמם כמו אמא,
ושדואג לך.
אתה קטן אני גדול
אני רוצה אתה יכול
לרקוד, לצעוד קדימה.
להיות שלם בין אנשים.

ואולי יבוא יום ונהפוך שווים
אתה תהיה לי נחל ואני לך ימים
ונזרום ביחד עד אין סוף
שנייה לפני שקו החוף מגיע
שנייה לפני שקו החוף מגיע

אני בוכה אתה צועק
אני טועה אתה צודק
זאת הצגה שלנו,
ואין קהל ואין במה.
אולי נשב ננוח,
אתה, אתה.
אני, אני.

וגם תחלוף הרוח,
ויעברו כל השנים.

ואולי יבוא יום...